

Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2023

Aika: Ti 24.10.2023 klo 9:00 - 11:10

Paikka: Wanha WPK, Koskitie 1, Huittinen (kokoukseen myös teams-yhteys)

Läsnä:

Terhi Ajosenpää	ProAgria Länsi-Suomi
Samuel Bronstein	Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat
Päivi Karila	Bioenergia ry
Sanna Kipinä	Varsinais-Suomen ELY-keskus (sihteeri)
Anna Laiho	Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Teija Kirkkala	Pyhäjärvi-instituutti
Airi Kulmala	MTK-Varsinais-Suomi
Petteri Ojarinta	MTK-metsänomistajat
Pekka Paavilainen	Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat
Janne Pulkka	Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry
Leena Rannikko	Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalouspalvelut
Jukka Reko	Rauman seutukunta
Mikael Rytönen	Energiäteollisuus
Riitta Saleva-Sjöblom	Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry
Anne Savola	Satakuntaliitto
Janne Suomela	Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat
Markku Suominen	Suomen luonnonsuojeluliitto, Satakunnan piiri
Seppo Varjonen	Suomen luonnonsuojeluliitto, Satakunnan piiri
Olli Ylönen	Länsi-Suomen kalatalouskeskus

Etäyhteys:

Outi Aalto	Porin seutukunta
Markku Alahäme	Suomen Satamaliitto
Niina Anttila	Varsinais-Suomen ELY-keskus, liikenne ja infrastruktuuri
Ilona Joensuu	Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Timo Juvonen	Varsinais-Suomen liitto
Tuija Kailaste	Rauman seutukunta
Hannu Klemola	Suomen luonnonsuojeluliitto, Varsinais-Suomen piiri
Mirja Koskinen	Varsinais-Suomen ELY-keskus (puheenjohtaja)
Jarkko Leka	Valonia
Piia Leskinen	Turun ammattikorkeakoulu
Nora Lindroos	ProAgria Finska Hushållningssällskapet
Irina Nordman	Vesilaitosyhdistys
Emil Nyman	Turun ammattikorkeakoulu
Eerik Ojala	Metsäteollisuus ry
Tuuli Perkola	Satakunnan ELY-keskus
Heli Perttula	Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat
Lea Törmä	Vakka-Suomen seutukunta
Pasi Varjonen	Metsäteollisuus ry
Heidi Veck	Salon seutukunta
Jani Viisanen	Metsähallitus
Mari Virtanen	Suomen Kalankasvattajaliitto ry
Kari Ylikoski	Porin seutukunta

Poissa: Geologian tutkimuskeskus
 Kalatalousalueet, merialue
 Kalatalousalueet, Satakunta (sisävedet)
 Kalatalousalueet, Varsinais-Suomi (sisävedet)
 Liikenne- ja viestintävirasto (Taficom)
 Loimaan seutukunta
 Luonnonvarakeskus
 Länsi-Suomen merivartiosto
 MTK-Satakunta
 Pidä Saaristo Siistinä ry
 Pohjois-Satakunnan seutukunta
 Porin yliopistokeskus
 Puolustusvoimat
 Satakunnan pelastuslaitos
 Suomen Ammattikalastajaliitto ry
 Suomen metsäkeskus, Läntinen palvelualue
 Suomen purjehdus ja veneily ry
 Turun seutukunta
 Turun yliopisto
 Varsinais-Suomen ELY-keskus, maaseutupalvelut
 Varsinais-Suomen pelastuslaitos
 Åbo Akademi
 Åbolands fiskarförbund
 Åbolands svenska lantbruksproducentförbund r.f.

1. Avaus

Mirja Koskinen avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi. Käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

2. Alueelliset vesienhoitoyhdistykset vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden edistäjinä ja toteuttajina

Riitta Saleva-Sjöblom esitteli Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistyksen (Liite 1) ja Janne Pulkka Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (Liite 2) toimintaa ja ajankohtaisia hankkeita vesien- ja merenhoidon toimenpiteisiin liittyen. Molemmilla yhdistyksillä on paljon aktiivista hanketoimintaa, joka sisältää sekä suunnittelua, että konkreettisten toimenpiteiden toteutusta. Jatkuva hankerahoituksen hakeminen ja erityisesti omarahoituksen kokoaminen on haasteellista, varsinkin toiminnan jatkuvuuden kannalta.

3. Ajankohtaista vesien- ja merenhoidossa

Sanna Kipinä ja Pekka Paavilainen kertoivat vesien- ja merenhoidon ajankohtaisista asioista (Liite 3). Vesienhoidossa ajankohtaisia tehtäviä ovat tällä hetkellä vesienhoidon keskeisten kysymysten ja työohjelman kuulemisaineiston laatiminen (asialistan kohta 4) ja vesimuodostumien tyypittelyn tarkistus. Ensi vuonna tehdään vesimuodostumien paineiden ja riskien tarkistus ja aloitetaan pinta- ja pohjavesien luokittelua. Merenhoidossa meriympäristön tila-arvion kuulemisen (asialistan kohta 5) lisäksi ensi vuoden tehtäviä on seurantaohjelman päivitys.

Vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteutustiedot kaudelta 2016–2021 on päivitetty nyt myös vuosien 2018–2021 osalta ja niitä viedään parhaillaan verkkosivuille

<https://seuranta.vaikutavesiin.fi/>. Kaikki tiedot eivät ole vielä päivittyneet, mutta marraskuun aikana pitäisi sivut valmistua. Valtakunnallista ACWA-LIFE IP (Actions for Water) hanketta parhaillaan valmistellaan laajalla yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Etelä- Pohjanmaan ELY koordinoi valmistelua. Hankkeessa haetaan ratkaisuja vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteutuksen pullonkauloihin ja toteutetaan konkreettisia toimenpiteitä pilottialueilla. Varsinais-Suomen ELYn alueelta hankkeen pilottialueena on Mynälahti ja Mynäjoen valuma-alue. Ensimmäisen vaiheen hakemus on jätetty syyskuussa ja toisen vaiheen hakemus tulee jättää viimeistään 5.3.2024, mikäli päästään ensimmäisestä vaiheesta eteenpäin.

Työryhmän mietintö lainsäädännöstä, jossa säädettäisiin vesienhoidon ympäristötavoitteista ja siitä, milloin ympäristötavoitteista voi poiketa uuden hankkeen vuoksi on parhaillaan lausunnolla 15.11.2023 saakka. Materiaali löytyy [Lausuntopalvelusta](#).

Keskusteluissa nostettiin esiin, että hankeavustuksissa pitäisi omarahoituksen osuutta pienentää, tällä hetkellä 50 % omarahoitusosuus on iso pullonkaula toimijoille ja hankkeiden käynnistämiseksi.

4. Kuuleminen vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta 2028–2033

Sanna Kipinä esitteli kuulemisen aikataulua, järjestelyjä ja Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen kuulemisasiakirjan sisältöä (Liite 3). Kuuleminen järjestetään 15.12.2023 – 17.6.2024 ja kaikilta yhteistyöryhmätahoilta tullaan pyytämään lausunnot. Kuulemisasiakirjan osat työohjelma sekä ympäristöselostuksen laatiminen ja sisältö ovat valtakunnallisesti yhteisiä kaikilla vesienhoitoalueilla. Vesienhoidon keskeiset kysymykset on puolestaan laadittu jokaiselle vesienhoitoalueelle erikseen. Aikaisempiin suunnittelukausiin verrattuna vesienhoitoalueemme kuulemisasiakirjaa on reilusti tiivistetty ja pyritty tuomaan esiin merkittävimpiä haasteita ja pullonkaloja vesienhoidon toimenpiteiden toteutukseen liittyen, ei yksityiskohtaista tietoa esim. vaellusesteiden sijainnista. Palautteet ja lausunnot pyydetään ensisijaisesti lausuntopalvelu.fi kautta, mutta niitä voi lähettää myös Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kirjaamoon (vesienhoitoalueen koordinoiva ELY-keskus).

5. Kuuleminen Suomen meriympäristön tila-arviosta

Pekka Paavilainen kertoi päivitetystä meriympäristön tila-arviosta ja siihen liittyvästä kuulemisesta (Liite 3). Kuuleminen alkaa samaan aikaan kuin vesienhoidon kuuleminen (15.12.2023), mutta kestää vain kolme kuukautta. Merenhoidossa on valtakunnallisesti yksi yhteinen kuulemisasiakirja ja sen on laadittu yhdessä eri viranomaisten sekä tutkimus- ja asiantuntijalaitosten kesken. Suomen ympäristökeskus on koordinoanut työtä. Palautteet ja lausunnot pyydetään lausuntopalvelu.fi kautta.

Keskusteluissa ehdotettiin, että lausuntopalveluun tehtäisiin valmiiksi palautteen antamista varten eri osioihin (monimuotoisuus, rehevöityminen jne.) jaettu pohja, joka helpottaisi sekä palautteen antamista että myös palautteen käsittelyä. Ehdotusta pidettiin hyvänä ja viedään eteenpäin.

6. Vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän toimintakausi 2024–2029

Sanna Kipinä kertoi, että nykyisten vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmien toimintakausi on vuoden 2023 loppuun. Yhteistyöryhmien seuraavan toimintakauden pituus on vuodet

2024–2029. Varsinais-Suomen ja Satakunnan yhteistyöryhmän osalta ei ole tällä hetkellä tunnistettu tarvetta tehdä muutoksia jäsentahoihin. Jokaiselle nykyisen yhteistyöryhmän jäsentaholle lähetetään marraskuun aikana kutsukirje nimetä edustaja ja varaedustaja yhteistyöryhmään kaudelle 2024–2029.

Keskusteltiin kuntien osallistumisesta yhteistyöryhmään. Tällä hetkellä kunnat ovat edustettuina seutukunnittain, ja osassa seutukuntia on useita kuntia ja osassa vain kaksi. Todettiin, että kuntien osalta seutukuntajako on jatkossakin hyvä, mutta sellaisista seutukunnista, joissa on enemmän kuntia, voisi olla useampikin edustaja kuin vain yksi edustaja ja yksi varaedustaja, mikäli kunnat niin toivovat. Keskusteltiin myös ajatuksesta kokeilla ns. kuntayhteistyöryhmää, joka voisi kokoontua vesien- ja merenhoidon asioiden parissa 1-2 kertaa vuodessa. Ajatusta pidettiin kokeilemisen arvoisena ja sovittiin, että VARELYssä pohditaan tämän käytännön järjestelyjä eteenpäin. Keskusteluissa tuotiin myös esiin, että yhteistyöryhmässä on tällä hetkellä mukana tahoja, jotka eivät käytännössä juuri koskaan osallistu kokouksiin. Todettiin kuitenkin, että kaikkien tahojen on tärkeää olla jatkossakin mukana, koska tieto kulkee kuitenkin, vaikka ei kokouksiin pääsisikään osallistumaan ja osa tahoista ja edustajista on sellaisia, jotka kuuluvat monen ELYn yhteistyöryhmään, eivätkä käytännön syistä voi osallistua aina jokaiseen yhteistyöryhmän kokoukseen jokaisella alueella.

7. Muut asiat

Ajankohtaisia hankekuulumisia:

Varsinais-Suomen ELY-keskus: Kiskonjoella Holstenkosken padon osittainen purku (NOUSU-hankkeessa) ja Kaunistonkosken padon purun suunnittelu alkamassa. Karvianjoella Jyllinkosken voimalaitospadon purku alkaa näillä näkymin ensi vuonna ja Vatajankosken voimalaitospadon purku mahdollisesti myös (molemmat NOUSU-hankkeessa). Paimionjoen ympäristövirtaamaselvitys on valmistunut ja seuraavaksi aloitetaan kokeilu, jossa juoksutetaan pientä ympäristövirtaamaa (300 l/s) ja katsotaan vaikutuksia jokeen Askalan padon ylä- ja alapuolella. Kokemäenjoen alueella on noussut kovaaäänisiä toiveita saada kalatiet kaikkiin patoihin. Jotta asiaa koskevaa tietopohjaa saadaan parannettua, VARELY on käynnistänyt hankkeen Kokemäenjoen merilohta koskevan elinkiertomallin laatimiseksi. Mallin avulla voidaan arvioida, voiko Kokemäenjokeen muodostua luonnollisesti lisääntyvä ja kalastusta kestävä lohikanta, mikäli jokeen rakennetaan 1-4 kalatietä. Hankkeen taustaselvitykset eli kutu- ja poikastuotantoaluekartoitukset ja jokeen nousevien emokalojen määrän arviointi valmistuvat tämän vuoden loppuun mennessä. Varsinaiseen mallinnustyöhön päästään alkuvuodesta 2024.

Turun vesihuolto: Someron Hovirinnankosken padon purkulupaa edelleen odotetaan, toivon mukaan toteutukseen päästään vuonna 2025. Suomen Vesilaitosyhdistys, Suomen Kuntaliitto ja YM tekivät yhteisen green deal sopimuksen yhdyskuntien jätevesistä ympäristöön aiheutuvien ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentämiseksi. Moni vesihuoltolaitos ja jätevedenpuhdistamo on jo oman green deal sopimuksen tehnyt ja Turun seudun puhdistamolla siinä keskitytään mm. ylivuotojen hallintaan. Green deal sitoumuksien tavoitevuosi on 2027.

Pyhäjärvi-instituutti: Pyhäjärven elinympäristökunnostuksissa toteutettu kesällä 2023 niittoja vedenvaihdon parantamiseksi ja monimuotoisuuden lisäämiseksi. Vesienhallinta korostuu

useissa Pyhäjärvi-instituutin hankkeissa, metsäalueiden veden pidättämiseen liittyviä ratkaisuja tehty mm. Ahmasojalla. Myös pellon kasvukuntoon paneudutaan useissa hankkeissa. Vesivastuuseen liittyvässä hankkeessa laadittu PK-yrityksille malli, jonka avulla voivat tarkastella omaa vesivastuullisuuttaan. Hallitusohjelman kirjauksissa nähdään riski, että rahoituksen saaminen muualle kuin Saaristomeren valuma-alueelle tulee jatkossa olemaan vaikeampaa. Myös Selkämeren valuma-alueella toimenpiteiden tarve on suuri ja sen tulisi saada myös enemmän näkyvyyttä. Kulttuurirahaston rahoittamana laaditaan selvitys jodin vaikutuksesta silakan kasvuun ja mistä lähteistä jodia valuma-alueelta merialueelle huuhtoutuu.

Turun AMK: Käynnistynyt 5-vuotinen Resist -hanke, jossa tavoitteena ilmastonmuutokseen sopeutuminen vesienhallinnan kautta.

Satakuntaliitto: Maakuntakaavan laadinta on parhaillaan käynnissä. Saaristomeri-ohjelman ohella tulee ottaa huomioon myös Selkämeri ja kohdistaa toimenpiteitä myös sen valuma-alueelle. Vihreän siirtymän hankkeet mm. tuulivoima ja aurinkovoima aiheuttavat lisäpainetta Satakunnan alueella, niiden valmistelussa tulisi enemmän kiinnittää huomiota vesienhallintaan, luonnon monimuotoisuuteen yms. ympäristövaikutuksiin.

Satakunnan luonnonsuojelupiiri: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys tukkinut mm. suoalueilta useita oja, jolloin saatu vähennettyä kiintoaineen ja happamien vesien valumista vesistöihin. Raakunpoikasia viety juuri Karvianjokeen, jonka alueella on kunnostettu poikastuotantoalueita ja tullaan vielä kunnostamaan muutama kohde. Alueen ongelmana on, että joessa elävien vanhojen raakkujen poikaset eivät ole elinkelpoisia.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous keväällä 2024. Tarkempi kokousajankohta ilmoitetaan myöhemmin.

9. Lopetus

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:10.

LIITTEET:

Liite 1. Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry 24.10.2023.pdf

Liite 2. KVVY_Yleisesitys_2410_2023.pdf

Liite 3. ytr_Kokous_24102023.pdf